

Wstaw się za Barbórką! Tradycja na listę UNESCO

Utworzono: czwartek, 05 kwietnia 2018

Autor: Aldona Minorczyk-Cichy

Źródło: Trybuna Górnicza

Trwają konsultacje w sprawie wpisania Barbórki, święta górników, na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Uwagi można zgłaszać do 9 kwietnia. Jeśli świętujesz Barbórkę, to ważne jest także Twoje zdanie!

Zgodnie ze starym zwyczajem, 4 grudnia mieszkańców górniczych osiedli, wczesnym rankiem budzi marszem górnicza orkiestra. Następnie w śląskich kościołach odprawiane są msze w intencji górników, a później cała społeczność świętuje.

Depozytariusze, czyli osoby świętujące Barbórkę, w tym górnicy, przedstawiciele spółek węglowych, duchowieństwa, górniczych związków zawodowe, stowarzyszenia, organizacje i samorządy lokalne miejscowości, w których istnieje lub istniało górnictwo, spotkają się 21 kwietnia w Łażni Łańcuskowej Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze. Odbędzie się tam publiczna dyskusja nad tekstem wniosku, z udziałem osób obchodzących górnicze święto oraz specjalistów zajmujących się dziedzictwem kulturowym. Tematem spotkania będą możliwości ochrony Barbórki i jej upowszechniania.

Do wniosku zostanie dołączone porozumienie depozytariuszy - to jeden z najważniejszych elementów tego dokumentu, poświadczający, że Barbórka jest dla górników ważna i cenna. Chodzi o to, by treść wniosku dobrze odzwierciedlała zaangażowanie śląskiej społeczności w świętowanie Barbórki.

Depozytariusze kultu

Wniosek o wpisanie św. Barbary na listę UNESCO powinni podpisać depozytariusze kultu, czyli przedstawiciele pięciu grup: kopalń, Kościoła, związków zawodowych, stowarzyszeń i osoby prywatne. Muzeum Górnictwa Węglowego, jako pomysłodawca, chce we wniosku do UNESCO pokazać wszystkie aspekty kultu, jego różnorodność. Ten dzień tradycyjnie zaczyna się od modlitwy pod obrazem lub rzeźbą świętej na cechowni. Po nim następuje uroczysty przemarsz do kościoła, gdzie odbywa się msza św. Potem są uroczystości rodzinne albo uczestnictwo w karczmie piwnej. W latach 20. XX w. były to głównie spotkania rodzinne, wspólne zabawy. Karczmy piwne pojawiły się dopiero w latach 80.

Pomysłodawcy wpisania Barbórki na listę dziedzictwa przypominają, że przypadająca 4 grudnia uroczystość świętej Barbary, patronki górników, jest świętowana w kopalniach węgla kamiennego na Górnym Śląsku od połowy XIX wieku.

Element górniczej tożsamości

W projekcie wniosku do Narodowego Instytutu Dziedzictwa czytamy, że Barbórka wpisała się w przestrzeń kulturową górników dzięki przekazom: pokoleniowemu i środowiskowemu. Stanowi nieodłączny element górniczej tożsamości pielęgnowany przy współdziałaniu właścicieli, dyrekcji i zarządów kopalń, lokalnego Kościoła oraz stowarzyszeń, których przedstawiciele są aktywnymi uczestnikami obchodów.

Uczestnictwo w uroczystościach daje górnikom nie tylko poczucie wspólnoty, ale także godności zawodowej, bowiem Barbórka ma wymiar zarówno duchowy, jak i zawodowy. Obchody Barbórki nigdy nie wygasły, pomimo licznych zagrożeń wynikających ze ścisłego związku przemysłu z ekonomią i polityką. Zwyczaj ten był często praktykowany wbrew oficjalnej linii politycznej (na przykład w okresie III Rzeszy, w okresie Polski Ludowej), co świadczy o sile przekazu środowiskowego.

